



ΣΑΒΒΑΤΟ 14 ΜΑΡΤΙΟΥ 2026

ΤΑΞΗ: Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝ.

Υπεύθυνη Ομάδας Αρχαίων Ελληνικών: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ

Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΗΓΟΥΝΑΚΗΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (Πλάτωνος Πρωταγόρας 321b- 322a)

Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφός ὢν ὁ Ἐπιμηθεύς ἔλαθεν αὐτόν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὄτι χρήσαιτο. Αποροῦντι δέ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεύς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὄρα τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δέ ἀνθρώπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστροτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δέ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἣ ἔδει καὶ ἀνθρώπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. Ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεύς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὖροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ – ἀμήχανον γάρ ἦν ἄνευ πυρός αὐτὴν κτητὴν τῷ ἡ χρησίμην γενέσθαι – καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἀνθρώπος ταύτη ἔσχεν, τὴν δέ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γάρ παρὰ τῷ Δίῳ. Τῷ δέ Προμηθεὶ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν – πρὸς δέ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν – εἰς δέ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαιστου οἶκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθῶν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίνεσθαι, Προμηθεὶ δέ δι' Ἐπιμηθεὶ ὕστερον, ἥπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΑΡΕΙΤΟΛΟΜΟ

A1. α) Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο Επιμηθέας ήρθε να επιθεωρήσει τη διανομή ιδιοτήτων στα ζώα.
2. Το «πῦρ» και η «έντεχνος σοφία» είναι έννοιες αλληλένδετες.
3. Ο άνθρωπος -σε αντίθεση με τα άλλα ζώα- είχε δημιουργηθεί από τους θεούς πάνω στη γη. (μονάδες 6)

β)1. «Ὁ Ἐπιμηθεύς ἔλαθεν αὐτόν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα»: Πού αναφέρεται ἡ αντωνυμία «αὐτόν»;

2. «ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρός αὐτήν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι»: Πού αναφέρεται ἡ αντωνυμία «αὐτήν »;

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. Να σκιαγραφήσετε τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἐπιμηθέα καὶ τοῦ Προμηθέα βάσει τῶν ἐνεργειῶν τοὺς στὴν συγκεκριμένη ἐνότητα.

Μονάδες 10

B2. Να ἐντοπίσετε στὸ κείμενο μία λέξη ἐτυμολογικά συγγενή με τὶς ἀκόλουθες:
μερίδιο-κλεψύδρα-υποχώρηση-ανεξίτηλος-λαθρεπιβάτης.

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στὸ τετράδιό σας τὸν ἀριθμὸ που ἀντιστοιχεῖ σὲ καθεμιά ἀπὸ τὶς παρακάτω περιόδους λόγου καὶ δίπλα σὲ αὐτὸν τὴ λέξη «Σωστό», ἀν εἶναι σωστή, ἢ τὴ λέξη «Λάθος», ἀν εἶναι λανθασμένη, με βάση τὴ σχολικὴ εἰσαγωγή:

1. Τὸ δικαστήριό τῆς Ἡλιαίας ἀπαρτιζόταν ἀπὸ 600 δικαστές.
2. Ἡ ἐπαγωγικὴ μέθοδος τοῦ Σωκράτη στόχευε στὴν ἐξαγωγή καθολικῶν ὁρισμῶν.
3. Ὁ Λύκων ἦταν βυρσοδέψης.
4. Τὴν Ἀκαδημία τοῦ Πλάτωνα ἐκλείσει τὸ 529 μ.Χ. ὁ Ἰουλιανός.
5. Πηγή πληροφοριῶν γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ Πλάτωνα ἀποτελεῖ ἡ 7^η Ἐπιστολή του.

Μονάδες 10

B4. Παράλληλο κείμενο (Διόδωρος Σικελιώτης, «Ἱστορικὴ βιβλιοθήκη 1-6»)

Στὸ παρακάτω ἀπόσπασμα γίνεται ἀναφορὰ στὴν κατάσταση τῶν πρώτων ἀνθρώπων πάνω στὴ γῆ.

«Αὐτὸ γνωρίζουμε γιὰ τὴν προέλευση τοῦ κόσμου. Οἱ πρώτοι ἄνδρες ἐπρόκειτο νὰ ζήσουν τὴν ἀγρία ζωὴ, νὰ διασκορπιστοῦν στὰ χωράφια, νὰ μαζέψουν τὰ βότανα καὶ τοὺς καρπούς τῶν δέντρων που γεννιοῦνται χωρὶς καλλιέργεια. Ἐπιτιθέμενοι ἀπὸ τὰ ἀγρία θηρία, ἐνίωσαν τὴν ἀνάγκη νὰ βοηθήσουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ, συγκεντρωμένοι ἀπὸ φόβο, σύντομα γνωρίστηκαν μετὰξὺ τους. Ἡ φωνὴ τους ἦταν πρῶτα ἀναρθηρὴ καὶ μπερδεμένη· σύντομα διατύπωσαν λέξεις, καὶ ἀντιπροσωπεύοντας τὰ σύμβολα τῶν ἀντικειμένων που χτυποῦσαν τὰ μάτια τους, σχημάτισαν μία κατανοητὴ γλῶσσα καὶ ικανοποίησαν νὰ ἐκφράσουν ὅλα τὰ πράγματα. Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πάλι ἡ ποικιλία τῶν χαρακτήρων κάθε γλώσσας, καὶ ὁ φυσικὸς καὶ πρωτόγονος τύπος που διακρίνει κάθε ἔθνος. Μέσα στὴν ἀγνοία τους γιὰ πράγματα χρήσιμα γιὰ τὴ ζωὴ, οἱ πρώτοι ἄνθρωποι ὁδηγήθηκαν σὲ μία ἀθλια ὑπαρξή, ἦταν γυμνοί, ἄστεγοι, χωρὶς φωτιά καὶ δὲν εἶχαν ἰδέα γιὰ τὸ σωστὸ φαγητό. Ἐπίσης, με τὸ νὰ ἀγνοοῦν τὴ συγκομιδὴ τῶν ἀγρίων καρπῶν, δὲν ἀποθήκευαν

κανένα καρπό για ώρα ανάγκης. Για τον λόγο αυτό πολλοί χάνονταν τον χειμώνα και από το ψύχος και από την έλλειψη τροφής».

Να συγκρίνετε το παράλληλο κείμενο που δίνεται με το διδαγμένο κείμενο του Πρωταγόρα και να εντοπίσετε ομοιότητες.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (Αντισθένης, «Αΐας», 1-3)

Στο παρακάτω απόσπασμα γίνεται αναφορά στη διαμάχη Αΐαντα και Οδυσσέα για το ποιος έπρεπε να πάρει τα όπλα του νεκρού Αχιλλέα. Ο Αΐας - ήρωας του Τρωικού πολέμου - βρίσκεται μπροστά στη συνέλευση των Ελλήνων και κατηγορεί τον Οδυσσέα ότι είναι ανάξιος να παραλάβει τα όπλα του Αχιλλέα.

Ἐβουλόμην ἂν τοὺς αὐτοὺς ἡμῖν δικάζειν οἷπερ καὶ ἐν τοῖς πράγμασι παρῆσαν οἶδα γὰρ ὅτι ἐμὲ μὲν ἔδει σιωπᾶν, τούτῳ δ' οὐδὲν ἂν ἦν πλέον λέγοντι· νῦν δὲ οἱ μὲν παραγενόμενοι τοῖς ἔργοις αὐτοῖς ἄπεισιν, ὑμεῖς δὲ οἱ οὐδὲν εἰδότες δικάζετε. Καίτοι ποία τις ἂν δίκη δικαστῶν μὴ εἰδόντων γένοιτο, καὶ ταῦτα διὰ λόγων; τὸ δὲ πρᾶγμα ἐγίγνετο ἔργῳ. Τὸ μὲν οὖν σῶμα τοῦ Ἀχιλλέως ἐκόμισα ἐγὼ φέρων, τὰ δὲ ὅπλα ὅδε, ἐπιστάμενος ὅτι οὐ τῶν ὀπλων μᾶλλον ἐπεθύμουν οἱ Τρῶες ἀλλὰ τοῦ νεκροῦ κρατῆσαι. Τοῦ μὲν γὰρ εἰ ἐκράτησαν, ἠκίσαντό τε ἂν τὸ σῶμα καὶ τὰ λύτρα τοῦ Ἑκτορος ἐκομίσαντο· τὰ δὲ ὅπλα τάδε οὐκ ἂν ἀνέθεσαν τοῖς θεοῖς ἀλλ' ἀπέκρουσαν, δεδοκότες τόνδε τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα, ὃς καὶ πρότερον ἱεροσυλήσας αὐτῶν τὸ ἄγαλμα τῆς θεοῦ νύκτωρ ὥσπερ τι καλὸν ἐργασάμενος ἐπεδείκνυτο τοῖς Ἀχαιοῖς. Κἀγὼ μὲν ἀξιῶ λαβεῖν, ἴν' ἀποδῶ τὰ ὅπλα τοῖς φίλοις, οὗτος δὲ ἴν' ἀποδῶται, ἐπεὶ χρῆσθαί γε αὐτοῖς οὐκ ἂν τολμήσειε· δειλὸς γὰρ οὐδεὶς ἂν ἐπισήμοις ὀπλοῖς χρήσαιοτο, εἰδὼς ὅτι τὴν δειλίαν αὐτοῦ ἐκφαίνει τὰ ὅπλα.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ἠκίσαντό < αἰκίζομαι: βασανίζω,κακοποιῶ

νύκτωρ : τη νύχτα

ἀνέθεσαν < ἀνατίθημι : αφιερώνω

ἀποδῶται < ἀποδίδομαι : πουλάω

Γ1. Να μεταφράσετε στα νέα ελληνικά το απόσπασμα: «Τὸ μὲν οὖν σῶμα τοῦ Ἀχιλλέως ... ἐπεδείκνυτο τοῖς Ἀχαιοῖς».

Μονάδες 20

Γ2. Ποια αξίωση προβάλλει ο Αίας για τα όπλα του Αχιλλέα και ποια ο Οδυσσέας στο τέλος του αποσπάσματος και γιατί;

Μονάδες 10

Γ3α. Στο απόσπασμα «*ἤκίσαντό τε ἄν τὸ σῶμα καὶ τὰ λύτρα τοῦ Ἑκτορος ἐκομίσαντο· τὰ δὲ ὄπλα τάδε οὐκ ἄν ἀνέθεσαν τοῖς θεοῖς ἀλλ' ἀπέκρυψαν, δεδοικότες τόνδε τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα, ὃς καὶ πρότερον ἱεροσυλήσας αὐτῶν τὸ ἄγαλμα τῆς θεοῦ*» να βρείτε τέσσερα (4) ουσιαστικά γ' κλίσης και να γράψετε τη δοτική ενικού.

(μονάδες 4)

Γ3β. Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:
ἐκράτησαν : β' ενικό προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή.
παρῆσαν : γ' ενικό οριστικής μέλλοντα.
τούτῳ : ίδιος τύπος στο θηλυκό γένος.
τις : δοτική πληθυντικού στο ίδιο γένος.
λέγοντι : το β' ενικό προστακτικής στον αόριστο β' της ίδιας φωνής.
ἐπισήμοις : δοτική ενικού στον συγκριτικό του αρσενικού γένους.

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

Γ4α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις:
νῦν - τοῦ Ἀχιλλέως -ἐπιστάμενος- τοῦ νεκροῦ - λαβεῖν.

(μονάδες 5)

Γ4β. «*Τοῦ μὲν γὰρ εἰ ἐκράτησαν, [...] τὰ λύτρα ἄν τοῦ Ἑκτορος ἐκομίσαντο*»: Να αναγνωρίσετε το είδος του υποθετικού λόγου (υπόθεση, απόδοση, είδος) (μονάδες 3) και να τον μετατρέψετε σε αόριστη επανάληψη στο παρελθόν (μονάδες 2).

(μονάδες 5)

Μονάδες 10

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !!!
ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος